

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi M.J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
I S 34/24,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 26 września 2024 r.,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziów Sądu
Najwyższego pozostawia bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

A.N. jako pełnomocnik M. J. pismem z dnia 7 sierpnia 2024 r. złożył skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, I Wydziałem Cywilnym w postępowaniu o sygn. akt I S 34/24, I ACz 1022/24p w związku z „nienadaniem biegu zażaleniu z dnia 27 czerwca 2024 r. na postanowienie z dnia 22 maja 2024 r.”. Pełnomocnik w treści skargi wyjaśnił pojęcie sprawy w rozumieniu postępowania incydentalnego, a ponadto wniósł o „zasądzenie od organu na rzecz strony kwoty jaką Sąd Najwyższy uzna za uzasadnioną w celach prewencyjnych, lecz nie mniej niż 6 000 (sześć tysięcy) złotych tytułem przewlekłości postępowania oraz kosztów zastępstwa prawnego w niniejszym postępowaniu z tytułu jego ustanowienia”, Pełnomocnik skierował pismo

do Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, wyjaśniając powody tej decyzji, zaś w obszernej części uzasadnienia zawarł fakty i analizy prawne nie mające związku ze sprawą dotyczącą przewlekłości postępowania oraz wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego od orzekania w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 614 ze zm., dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl dyspozycji art. 6 ust. 1-3 u.s.p.p., każdorazowa skarga na przewlekłość postępowania musi spełniać określone wymogi przewidziane dla pisma procesowego, w tym obligatoryjnie winna zawierać żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie, której skarga dotyczy, jak również przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie. Należy podkreślić, że jest to wymóg bezwzględny w świetle w/w ustawy. Ponadto, skarga może zawierać żądanie wydania sądowi rozpoznającemu sprawę albo prokuratorowi prowadzącemu lub nadzorującemu postępowania przygotowawcze zlecenie podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności oraz zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej, co kwalifikowane jest jako wymóg fakultatywny.

Skarga złożona przez A. N. w imieniu M. J. nie spełnia wymogów przewidzianych w treści art. 6 ust. 2 u.s.p.p., zaś w myśl dyspozycji art. 9 ust. 1 u.s.p.p. sąd właściwy do jej rozpoznania odrzuca taką skargę bez wzywania do

uzupełnienia braków. Skarżący nie zawarła w swoim piśmie okoliczności uzasadniających żądanie zasądzenia kwoty w wysokości 6000 (sześć tysięcy) zł.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że skarga podlega rozpoznaniu, o ile spełnia wymagania formalne przewidziane w art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p. Oznacza to, że skarżący w uzasadnieniu skargi szczegółowo wskazać musi, w czym dopatruje się nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu jego sprawy, tj. w sposób precyzyjny przedstawi konkretne działania bądź zaniechania sądu rozpoznającego sprawę, które w konsekwencji doprowadziły do zwłoki (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 września 2022 r., I NSP 290/22; z 19 stycznia 2022 r., I NSP 264/21; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20; z 21 lutego 2007 r., III SPP 5/07; z 7 czerwca 2005 r., III SPP 103/05). Wskazanie powyższych okoliczności jest niezbędne dla merytorycznej oceny skargi. Sąd musi wiedzieć, na jakim etapie postępowania doszło, według strony, do przewlekłości, na czym ona polegała, tzn. jakie konkretnie czynności procesowe zostały podjęte przez sąd wadliwie lub nie zostały podjęte w ogóle (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 lipca 2020 r., I NSP 93/20; z 1 marca 2022 r., I NSP 31/22). Bez wskazania powyższych okoliczności sąd nie jest w stanie dokonać oceny czynności sądu w oparciu o kryteria wskazane w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2020 r., I NSP 162/20; z 19 stycznia 2022 r. I NSP 264/21).

Nie ulega wątpliwości, że uszczegółowienie zarzutów powinno nastąpić w odniesieniu do etapu postępowania, którego skarga bezpośrednio dotyczy i który objęty jest zakresem właściwości Sądu Apelacyjnego. Wymóg powyższy nie został w niniejszej sprawie dochowany. Nie zostały wymienione uchybienia ani wadliwości po stronie Sądu Apelacyjnego, które spowodowały naruszenie prawa skarżącej do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Ich brak musi zatem zostać uznany za niedochowanie wymogu określonego w art. 6 ust. 2 pkt. 2 u.s.p.p. Pismo skarżącej nie zawiera właściwego uzasadnienia, co sprawia, że Sąd Najwyższy pozbawiony jest możliwości merytorycznego rozpoznania wniesionej skargi.

Sąd Najwyższy podkreśla też, że „nienadanie biegu zażaleniu” może stanowić kwestię merytoryczną, zaś skarga na przewlekłość postępowania

nie jest instytucją przeznaczoną do rozpoznawania tego typu wniosków. W konsekwencji, zdaniem Sądu Najwyższego, skarżący skorzystał z instytucji do tego nie przeznaczonej, błędnie interpretując zarówno treść jak i cel ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy stwierdza, że wniesiona przez A. N. w imieniu M. J. skarga na przewlekłość postępowania nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p. i na podstawie art. 9 ust. 1 u.s.p.p. orzekł jak w sentencji, bowiem w myśl w/w przepisu ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę niespełniającą tych wymagań sąd właściwy do jej rozpoznania odrzuca bez wzywania do uzupełnienia braków.

W zakresie drugiego punktu Sąd Najwyższy wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego od orzekania pozostawiono bez rozpoznania.

W myśl art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 154, dalej: „u.SN”) do właściwości Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ustawodawca powierzył Sądowi Najwyższemu rozpoznawanie określonej kategorii wniosków lub oświadczeń formułowanych w toku spraw rozpatrywanych przez sądy, a jednocześnie ograniczył zakres kognicji Sądu do takich, które zawierają pewien rodzaj zarzutów, tj. zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

Wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do rozpoznania przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN, jako obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, pozostawia się bez rozpoznania (art. 26 § 3 u.SN).

Przywołany art. 26 § 3 u.SN wyznacza tym samym granicę, w jakiej Sąd Najwyższy bada zarzuty, o których mowa w art. 26 § 2 u.SN. Zarzuty te nie mogą dotyczyć oceny tego, czy dana osoba jest sędzią, a więc polegać na rozstrzygnięciu

w przedmiocie przysługiwania osobie objętej wnioskiem statusu sędziowskiego. Ograniczenie to stanowi konsekwencję przewidzianej na poziomie konstytucyjnym procedury powoływania sędziów przez Prezydenta RP na wniosek KRS (art. 179 Konstytucji RP) i wiąże się z rozstrzygnięciem przez ustawodawcę, że akt powołania stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który – jako taki – nie może być przedmiotem kontroli sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 października 2019 r., I NOZP 2/19). O ile zatem istnieje sądowa kontrola uchwał KRS obejmujących rozstrzygnięcie w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, realizowana przez Sąd Najwyższy (art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz.U. 2019, poz. 84 ze zm.), o tyle kontrola ta jest niedopuszczalna w odniesieniu do samego aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP.

Wnioskodawca oparł wniosek o wyłączenie od orzekania sędziów Sądu Najwyższego na przesłance udziału w procedurze ich powołania „nominatów politycznej KRS”.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 8 stycznia 2020 r., I NOZP 3/19, pkt 32 podkreślił, że badanie ważności lub skuteczności aktu ustrojowego Prezydenta RP powołania sędziego oraz wynikającego z niego stosunku ustrojowego łączącego sędziego z Rzeczpospolitą Polską przez Prezydenta RP – odrębnego od stosunku służbowego – nie jest dopuszczalne w jakimkolwiek postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym (...). Nie jest w szczególności dopuszczalne ustalenie istnienia albo nieistnienia tego stosunku na drodze sądowej (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 listopada 2009 r., I CSK 16/09). Celem kontroli i stosowania kryteriów określonych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 jest zapewnienie rozpoznania sprawy przez sąd spełniający kryteria niezależności i bezstronności, a nie następcza kontrola aktu powołania sędziego. Kontrola ta ma charakter wstępny i następuje na etapie uchwał Krajowej Rady Sądownictwa o rekomendowaniu sędziego, wyłącznie w sytuacji ich zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Inaczej prowadziłoby to do naruszenia prerogatywy

Prezydenta Rzeczypospolitej do powoływania sędziów, w świetle potwierdzonej także przez TSUE w wyroku z 19 listopada 2019 r. niedopuszczalności kontroli sądowej aktów ustrojowych Prezydenta Rzeczypospolitej.

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności niniejszej sprawy należy stwierdzić, że zgłoszony wniosek nie wskazuje, jaki wpływ na niezawisłość i rozpoznawanie sprawy ma okoliczność powołania wskazanych we wniosku sędziów w procedurze nominacyjnej, w której brała udział Krajowa Rada Sądownictwa powołana na podstawie przepisów ustawy z 8 grudnia 2017 r. W świetle wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r. sama okoliczność, że sędzia został powołany w procesie nominacyjnym przeprowadzonym przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie uzasadnia zarzutu braku niezależności lub bezstronności, bowiem konieczne jest wystąpienie dodatkowych okoliczności i wzięcie pod uwagę ich całokształtu, w tym testu obiektywnego odbioru kwestii niezawisłości sędziego.

Wyrokiem z 2 czerwca 2020 r., P 13/19, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2019, poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji RP. Z kolei wyrokiem z 4 marca 2020 r., P 22/19, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2020, poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. 2020, poz. 75), w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2019, poz. 84, 609, 730 i 914 oraz 2020, poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. W konsekwencji doprowadziło to do ustalenia stanu prawnego, który pozostaje w sprzeczności ze stanowiskiem przyjętym w uchwale

trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34). Zmiana stanu prawnego, na gruncie którego została podjęta uchwała powoduje, że również z tej przyczyny wykładnia tam przyjęta nie wiąże innych składów Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2021 r., I NZP 1/21).

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji). Nadanie przez Konstytucję RP mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego oznacza, iż jest nimi związany także Sąd Najwyższy. Odnosi się to również do uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

Wobec powyższego nie ulega wątpliwości, że powołanie sędziego na urząd następuje bezpośrednio na podstawie Konstytucji RP, stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który nie może być przedmiotem kontroli sądowej. Wnioskodawca nie wskazał żadnych konkretnych zarzutów, które mogłyby stanowić podstawę oceny niezawisłości wskazanych sędziów. Tak skonstruowany, abstrakcyjny, pozbawiony podstaw faktycznych i prawnych, wniosek nie podlega merytorycznemu rozpoznaniu.

Mając na uwadze powyższe wniosek o wyłączenie sędziów formułowany na podstawie wątpliwości co do ich statusu wynikających z samej procedury powołania, jako niedopuszczalny, należało pozostawić bez rozpoznania, o czym Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 3 u.SN, orzekł jak w sentencji.

[JW]

[ms]